

Erdésztudósok kosárlabda találkozója

A középfokú erdészeti oktatás 110. évfordulóját eredeti módon ünnepelte meg a soproni Róth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola. Kosárlabda-találkozóra hívta össze volt diákjait augusztus 30-31-re! Az ötlet kiválóságát bizonyítja, hogy 30 erdésztudós jelentkezett játékra a technikai értekezleten.

A megnevezés akkor is helyénvaló, ha a volt diákok ma már az élet legkülönbözőbb területein mozognak. Vannak, akik továbbléptek a szakmában elvégezve az egyetemet, mások műszaki és egyéb felsőfokú tanulmányokat folytattak, és vannak, akiknek a technikum képesítő vizsga volt az utolsó kapcsolatuk a szakmával. Két dolog azonban közös bennük: itt, ebben az iskolában tanultak meg a szakmát és itt ismerték és szerették meg a kosárlabdát. Hogy az iskola szelleme vagy a sportág szeretete volt-e az az erő, mely oly sok év után összehozta őket, nem eldönthető. Vélem, a kettő ötvöze! Beszédet a résztvevők életkora. A legidősebb és legfiatalabb „öregdiák” között csaknem 30 év volt a korkülönbség. A legidősebb csapatot az 1961-ben végzett Szalák Gyula, Iványi Pál, Krajcsócs István, Márk Gyula, Tölgyessy Albert alkották.

Az iskola „patinás” tornatermében lebonyolított mérkőzősorozat remek hangulatban, igazi presztízs csatákkal zajlott le. Bár hirdettek eredményt, az igazi győztes valamennyi résztvevő volt! Bizonyította ezt a baráti vacsora légköre és a búcsúébred már-már könnyes hangulata. Itt hangzott el az egyhangú óhaj: jó lenne minden évben találkozni!

Ez a mostani sikeres rendezvény két szervező: a fáradhatatlan *Fábián Lajos (Bukfenc)* tanár úr és az 1963-ban végzett *Gábor Csaba* nagyszerű munkájának köszönhető. A házigazda *Rónai Ferenc* igazgató úr díjmentesen bocsátotta a résztvevők rendelkezésére a szállást biztosító kollégiumot és a szeretett iskola „tornacsarnokát”. Köszönjük nekik és hívásukra a következő években is jelentkezünk!

Valentin Károly

Fák a környezetvédelemben

A környezetvédelem-vízgazdálkodás szakmacsoport iskoláinak IV. évfolyamos tanulói részére készített Környezetvédelem II. című tankönyv tervezetéből a következő érdekes számadatokat lehet kiragadni:

– „minden tonna újrafeldolgozott papír 17 fát menthet meg a kivágástól és 30 kg szennyező anyaggal kevesebb kerülhet a levegőbe”;

– „20 fát kell kivágni ahhoz, hogy egy gyermek két éves koráig eldobható papírpelenkát hordjon”;

– „700 bolti papírzacskó gyártásához egy egész fára van szükség”;

– „az újrahasznosított papír minden tonnája 10-17 óra fát kímél meg a kivágástól. Ennyi fa a fotoszintézise során évente kb. 112 kg szén-dioxidot köt meg. Emellett 31,8 m³ vizet, 3 m³ lerakóhelyet, 4,1 MW áramot és 280 l köfőjat takarít meg.

Az idézeteket gyűjtötte: Dr. Szodfridt István

Korongvadászat Kaposváron

A gyönyörű fekvésű tokaji lőtéren rendezték idén a Korongvadász Országos Bajnokságot, mely egyben a SEFAG Rt. Nagydíjáért is zajlott. A rangos versenyen 63 versenyző és 12 csapat vett részt. A hazai versenyzők – megismételve tavalyi jó szereplésüket – ismét jól szerepeltek. A kétnapos verseny végeredménye:

Csapatban: 1. Somogyi Erdész Lovász Egyesület „A” (Lipcsik, Zsuffa, Hegyi, Heipberger)

2. VTKMSZ Browning

3. Szolnok Megyei Vadász Szövetség

Egyéniben: 1. Dobos József (SELE-NEFAG-Browning) 175 találat

2. Lipcsik István (SELE) 168 találat

3. Nagy Varga Géza (Vasvári P. SE) 159 találat

4. Zsuffa Béla (SELE) 158 találat

A versenyen hat erdőgazdasági részvénnytársaság is részt vett egy-egy csapattal. Ők az OB élvonalába nem kerültek be, de tisztességes helytállásuknak köszönhetően a derékzenyőben végeztek. Eredményüket a rendezők egy külön „ranglista versenyben” értékelték, és közöttük az élen a következő sorrend alakult ki:

1. VADEX Rt. 531 találat

2. SEFAG Rt. 522 találat

3. Zalaerdő Rt. 511 találat

Dietrich Miklós

Ausztria valósította meg elsőnek a kitermelt fának származási jellel való ellátását – a tartamos erdőgazdálkodással nyert fa tanúsítását. Miután ebben a két fő partner – a Mezőgazdasági Kamarák Elnöki Konferenciája és Ausztria Iparkamarája – egymással egyezsége jutott, bemutatják az idei favasítvány Klagenfurtban. Az egyezményes jel választéktól függően alkalmas módon rögzíthető.

(MdsF 1996.3. Ref.: Jérôme R.)

AZ ÉVSZÁZAD LEGNAGYOBB VIHARKÁRA érte Szlovákia erdészét június 8-án. Az esti órákban keletkezett vihar jégsóval Besztercebánya vidékén mintegy 1800 ha területen az első becsülések szerint 10 millió m³-nyi élőfát semmisített meg. Ez a mennyiség a szlovák erdészet évi kitermelésének mintegy harmadát teszi ki és 93%-ban állami tulajdonú erdőben keletkezett. Nagyobbrészt lucot, kisebbben jegenyefenyőt érintett és bükköt. Felkészítése rendkívüli gondot jelent, mert időszaka egybeesett a második generációs szűrajzással és további robbanásszerű károsítással fenyeget.

(ÖFZ 1996.3. Ref.: Jérôme R.)

Kedves és egyben tanulságos levelet kapott a Szerkesztőség *Szil Gyurkától* Nyíregyházáról. Mint írja, a Szegeden 1962-ben végzett évfolyam minden évben találkozik hol itt, hol amott az ország keleti felén. A megszokottól sűrűbb osztálytalálkozókra az a felismerés vezette őket, hogy immár hatan soha nem jelenhetnek meg az összejöveteleken. Hogy a találkozóknak nem csak szakmai, de elsősorban emberi igényekből fakadnak. A köhéző, amit a szegedi négy év jelent számukra, most felértékelődött. Egy-egy osztálytárs visszavonhatatlan elmaradásával csak fokozódik a várakozás az őszinte emberi viszonyulásokkal jelentő egy-két naphoz.

Az az évfolyam, mely ennyi idő után is „néhány notórius távolmaradó” kivételével így összetart, nyilván csak hallomásból ismeri azokat a fogalmakat, mint a szakmai féltékenység, irigység, intolerancia.

A szívét melengető megértő együttlét igénye, mely e példaértékű csapatot minden évben összehozza, bizonyára a szegedi alma mater életre szóló öröksége. 1997-ben Bugac ad szálláshelyet az évfolyamnak.

MELYIK KÖZÉPISKOLÁT VÁLASZSAM?

Bemutakozik a Dráva Völgye Középiskola Barcsról

Iskolánk a nyitott rendszerű oktatási intézmények közé tartozik. Van egy hatosztályos gimnáziuma és egy nagy szakközépiskolai részlege.

A szakképzésnek három fő ágazata van itt: az erdészképzés (5 év), a mezőgazdasági szak (6 év) és a környezetvédő-vízgazdálkodó szak (5 év). Mindegyik szakon 4 év után érettségi vizsgát tesznek a tanulók. Az érettségi után vagy más felsőfokú intézményben (egyetemen, főiskolán) folytatják tanulmányaikat, vagy itt maradnak technikusképzésre. A mezőgazdasági és erdész szakon német kéttannyelvű, a környezetvédő szakon angol kéttannyelvű képzés is indul. Finn, holland, német, angol és svéd testvériskolánk vannak. Az utóbbi években több mint 200 diákunk látogatta

meg ezeket az iskolákat, vagy került ki ösztöndíjként tanulni.

Jelenleg volt diákjaink megtalálhatjuk a Budapesti Műszaki Egyetemen, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen, a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen, a Veszprémi Egyetemen, az Eindhoveni Műszaki Egyetemen, a Brüsszeli Egyetemen, a műszaki és tanárképző főiskolákon.

Iskolánk nyitottságát, sokoldalúságát bizonyítja, hogy a képzési időben több oklevelet adó tanfolyamot is indítunk. Ilyenek: jogosítványszerzésre van lehetőség mezőgazdasági vontatóból, személygépkocsiból, motorfűrészelelésből.

Az iskolavezetés támogatja az országjárást. Minden osztály nyári gyakorlatába beiktat évente egy ötnapos országjáró prog-

ramot. Ennek a programnak központjában szakmai ismeretek szerzése áll. Működik az iskolában egy honismereti szakkör is. Ez a diákcsoport félévenként vesz részt egy-egy helytörténeti kiránduláson.

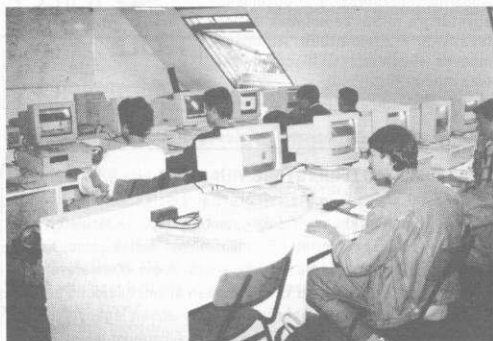
Nézzük végül, hol dolgoznak azok a diákok, akik nem tanulnak tovább. Megtaláljuk őket erdőgazdaságoknál, vadászárságoknál, mezőgazdasági szövetkezetekben, vízmű vállalatoknál, víztársulásoknál, építővállalatoknál és önkormányzatokban, de természetvédelmi, vízügyi, környezetvédelmi igazgatóságoknál és természetesen magánvállalkozásoknál is találkozunk velük.

Ha el kell döntened, melyik középiskolát választod, gondold végig a Dráva Völgye

é Középiskola előnyeit, idézd föl magadban Barcs város sajátos hangulatát, s válassz bennünket. Címünk: Dráva Völgye Középiskola 7570 Barcs, Latina S. u. 13. Tel/fax: 82/462-611. Hétfői napokon bejelentés nélkül, más napokon előzetes bejelentésre szívesen bemutatjuk az iskolát.

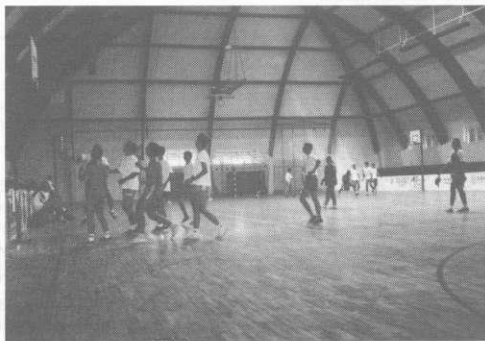
A legkorszerűbb képzést adja iskolánk

Fotó: Horváth Ferenc

A tornacsarnokunk

Fotó: Horváth Ferenc

A sepsiszentgyörgyi „Háromszék” című napilapban közel egy oldal jelent meg Sylvester Lajos tollából az Ópusztaszeri Vándorgyűlésünkről:

„A nagy múltú Országos Erdészeti Egyesület a nyárelőn az Ópusztaszeri Történelmi Emlékparkban tartotta vándorgyűlését, ahová több mint ezer erdész sereglett össze. Az Erdészeti Lapok idei júliusi-augusztusi száma az eseményt jövőbe ágyazó szándékával ópusztaszeri súlypontú, a szakma ezeregyszáz esztendősi történetét is körüljárja, talán ez is az oka, hogy izgalmas és sejtelmes, mint maga az erdő. A magyar erdészársaság nemcsak ünnepi alkalmakkor, mint most Ópusztaszeren, hanem hétköznapi napokon is visszaszámolja a fák évgyűrtűn a történelmet. Két évvel ezelőtt éppen Háromszéken volt alkalmunk együtt lenni velük, s akkor nemcsak engem lepett meg, hanem a hazai iskolákon nevelkedett erdészek is elcsodálkoztak, hogy a kálnoki születésű Bedő Albertnek – ott is helyezték örök nyugalomra –, a magyar erdészet atyjának Magyarországon micsoda kultusza van. Most is Bedő Albert volt a millicentenáriumi vándorgyűlés egyik meglepetése: a vendéglátók a résztvevők tarisznyájába tették *A magyar állam összes erdészeinek átnézeti térképe az egyes községek határában uralkodó fajtáknak kiűntetésével* című munkáját.

A lapot kézbe véve az információk bősége zavara lesz úrrá az emberen, „dűskál a vanban”, s ráébred, hogy nem mindig igaz a „válogatásnak vadalma” mondás. Dr. Madas András *A millicentenáriumi és az erdészeti című történeti összefoglaló és kortársi áttekintése* a kiváló számra is több mint érdekes.

Amikor az Erdészeti Lapok először kezembe kerültek, s az Országos Erdészeti Egyesület vezetőivel és egy autóbuzsnyi tagjával kapcsolatba kerültem, az lepett meg, hogy a *szaklap* (majd minden számában verset is olvashatok, s az általam megismert erdészek könnyűszerrel igazodnak el a költészet és az irodalom rengetegeiben. A július-augusztusi lapszámban dr. Trógmayer Ottó régész-műzeumi igazgató előadásában gyönyörködhetek. Az írás címe: *A ló féktávoisága. Háromszoros telitalálat: lóról léven szó, a féktávoiság konkrét, a féken tartásra utal, asszociációs alapon tudatunk nyergébe emeli az autós világ féktávoiságát, s a tudós professzor, Ópusztaszer egyik megalkotója értelmezésében a honfoglalás kori magyarok európai elhelyezkedésének féktávoiságát méri meg. A kis esszé habzik az adatokra, tudósi logikára alapozott és szellemes következtetésekben megmártóztó megállapításoktól.*

Baktalórántházáról Ófehértó felé vezető országút mentén, alig pár lépésre az úttól van egy erdészház. Ha figyelmünket lekötö a rögtön utána következő vasúti átjáróval kapcsolatos közlekedésh biztonsági előírások betartása, észre sem vesszük. Különösen nyáron nem. Az út fölé boruló hatalmas akác lombok és a sűrű aljnövényzet teszi alig láthatóvá. Ám a helybeliek mind tudják, hogy ott erdész lakik. Tudja a jószándékú kiránduló, a gombázó, és tudja a befizetési hárcával tífizáért jelentkező.

Nem is ezekkel a derék nyírsegi polgárokkal gyűlt meg a baja Fejti István erdésznek. A fatolvajok elkerülik házát, ha tolvajkodni akarnak. A magabiztos szemtelenebbje lovaskocsival, teherautóval járja a görbe utat, és viszi a fát, mintha csak a sajátja volna.

Ám Fejti Istvánnal nehéz kibabrálni. Ismeri a kerületét, mint a tenyerét. Régebben is komisz dolgok történhettek arrafelé, nemhiába nevezik gyilkosi kerületnek. A tolvajszándékúak többnyire éjjel vagy ünnepnapokon dézsmálják az erdőt, sértek a hetedik parancsolatot.

Sok tilosban járó bukott le, ki így – ki úgy. Legtöbbjükkel szép szóval is célt ért az erdész. A fa visszakérült a helyére, a tolvaj pedig „úri becsiltségzavára” kijelentette, hogy tájára sem megy az erdőnek. De volt rendőrségi teljesítés is.

Néhány éve azonban ezek a megszokott kihágások már veszélyes méreteket kezdtek ölteni. Rászabadult az erdőre a tolvajszándékúak hada.

Fejti Pistát a sodrából végképp az hozta ki, amikor saját tűzifájának találta hült helyét, ráadásul aznap hajnalban vittek el a baromfiólóból majd tucat lábasjóságot.

Megelőzendő a további károsodást, vett egy idomított rotweiler kutyát. A ház mellett elkerített egy jó három méter széles, s vagy húsz méter hosszú kifutót az élő torpedónak. Látszólag ugyanolyan kutyá ez is, mint a többi. Ám ha alaposabban megnézzük, rájövünk, hogy ezzel a fajtával jobb a békesség. Az ék alakú fej, a kissé gorillára emlékeztető test – amit az izmos lábak tartanak majd fél méterrel a talaj felett – és az idogénlégzős kiképzőtestéhez hasonló két, minden pillanatban parancsra váró szem... valóban jobb a békesség.

Órzésre, védésre képezték ki az ebet. Néha-néha az erdőre is kijutott. Gazdája ilyenkor a Wartburg hátsó részében tartotta, s megfuttatta az erdőn, hogy lazítsa izmait.

Egy vasárnap délután együtt pöfögtek ki a kerületbe. Már az aszfaltnál lekanyarodva látszott, hogy nincs valami rendben. A friss szekérnyom és egyéb árulkodó jelek mutatták, hogy valaki vagy valakik a tilosban járnak.

Az erdész lassan követte a szekér nyomát, egészen a legújabb termelésig.

Jól sejtette. A tűzifasarang mellett két rossz gebe várta, hogy a megrakott kocii gazdái ostorcsapással jelezzék az indulást. A két atyafi megglepte ugyan, de nem rémítette meg az alig ötven méterre megálló személykocsi. Néhány pillanatig meredten álltak, s néztek a jövevény felé, de aztán mintha mi sem történt volna, igazgatták helyére az utolsó fadarabokat.

Fejti István erdész kiszállt a kocsiból, és komótosan indult a rakomány felé.

– Jó napot emberek, mi járatban errefelé?

– Jó napot. Egy kis fát vinnénk.

– Azt látom. Hanem aztán engedélyük van-e?

A két, féldecihöz szokott fatolvajon látszott, hogy efféle apróság nemigen érdekli őket. A kisebbség most többségben volt, s magabiztosnak látszott.

– Mé fáj az magának, ha elviszünk egy kis fát? – vetette a fiatalabbik oda fél vállról és minden kétséget kizáró szándékkal kihúzott a felrakott őlfák közül egy kocsilöcsnyi darabot.

Az erdész érezte, hogy kezd keményedni a helyzet, de nem mozdult.

Jobb a békesség emberek. Rakják le szépen azt a fát, aztán menjenek a dolgukra, míg szépen mondom.

Ám a szóknak nem volt foganatja. A gádzsó jobb kezében a doronggal, melynek végét a földön húzta maga után, néhány bizonytalan lépést tett a jó húsz méterre álló erdész felé.

– No jól van. Maguk akarták – szólalt meg amaz cseppet sem fenyegetően. Sokkal inkább sejtette, hogy ami ezután következik, azért csak magukat okolhatják a tolvajok. Elindult a kocsija felé. Félúton még megállt, hátrafordult, hogy meggyőződjön, vajon jobb belátásra tértek-e az istenadták. De nem. Még követte is a furkósbotos, gondolván, hogy az erdésznek inkább szállt a bátorsága.

Ám az nyugodt léptekkel haladt tovább. Odaérve, komótosan kinyitotta a kocii ajtaját, felcsatlolta a szájkosarat a türelmetlen ebre és kimondta a varázsszót.

A kutya mintha puskából lőttek volna ki, úgy rontott a bottal közeledőre. Az sőbálványá dermedve várta, hogy lecsapjon az istennyila. Az le is csapott. Három méterre a tolvajtól, lenyomta mind a négy lábának „mígóit”, majd kiengedve azokat, ötven kilójának teljes lendületével landolt a tolvaj mellén. Az tompa puffanással zuhant hanyatt a méteres csalánba. Egy hang nem sok, annyit sem lehetett hallani. Csak az eb ütemes lihegése oldotta a csendet.

Az erdész kihúzza zsebéből a szolgálati könyvét, a tollat és odaballagott a szekér szélénél világosbarnára sápadt tolvajhoz. Az meg sűrűn az erdész kocsija felé pislogva – mintha újabb kutyától tartana – dadogva diktálta be a feljelentéshez szükséges adatokat. Buzgalmában a nagymama neve is elhangzott.

– Rakja le a fát a helyére – volt a szigorú ukáz, majd az erdész a kocsija felé indult. Előtte a földön hanyatt fekvő félholtan az ijedségtől, a furkósbotos halkan megszólalt.

– Drága erdész úr! Szabadítnom meg ettől a...

De nem mert kimondani a fölülte tornyosuló kutya nevét, hátá rosszat mond, s csak rontja a helyzetét.

– Várjon a sorára, bökke oda a gazdi, s kényelmesen folytatta útját a kocsijához.

Háta mögött a tűzifahasábok szapora puffanásából tudta, hogy hamarosan kiürül a szekér.

Az erdőn ismét rend lett egy darabig.

DR. TOMPA KÁROLY

Egy páratlan munkás erdészélet

Barabits Elemér 75 éves

Előjáróban nézzük röviden ennek a sikeres erdész életének főbb állomásait, legfontosabb eredményeit.

Barabits Elemér dr. Miskolcon született, 1921. március 4-én. Szerényen mindig csak azt mondja magáról: diszfaiskolás. Apja: B. Fülöp kertész, Miskolc kertészeti felügyelője volt, anyja: Wehofer Mária htb., felesége: Koch Edit pedagógus. 1939-ben Miskolcon a Fráter György Gimnáziumban érettségizett. 1939-44-ig Sopronban a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán erdőmérnöki oklevelet szerzett. 1970-ben „A vöröstölgy szerepe a magyar erdőművelésben” c. témával EFE doktori fokozatot nyert. 1944-49-ig a Miskolci Erdőgazdasági erdőgazdónoka. 1949-57-ig a Szombathelyi Erdőgazdasági erdőművelési csoportvezetője. 1958-ban a Kármóni Arborétum vezetője. 1959-63-ig a Zalaegerszegi Erdőgazdasági műszaki csoportvezetője. 1963-73-ig az EFE Botanikus Kert vezetője, melyet fölüljuttat és bővített. 1973-tól a mai napig magán diszfaiskolás.

1955-ben megalapozta Ivánc, Himfa, Farkasfa, Forrasztók, Agostyán és Budafa arborétumát, feltárta és bővítette a Jeli Arborétumot. 1956-66-ig vezeti a farkasgyepűi tudószanatórium parkterületének munkálatait. 1970-ben a Pannon Agrártudományi Egyetem kezshelyi kollégiumának arborétumát. 1972-ben a székesfehérvári Vörösmarty Mtgsz parkját, 1973-85-ben a nagykanizsai parkerdőt, 1974-ben a soproni meteorológiai állomás mediterrán kertjét tervezte és kivitelezte. 1973-ban fejleszt a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát arborétumát. 1975-ben rekonstruálja a nagyecsi Széchenyi kastélyparkot.

Közben megszakítás nélkül folytatta nemesítő munkáit. Államilag elismert Chamaecyparis Lawsoniana fajfaját: *Globus* 1975, *Nova* 1977, *Lóvér* 1982, *Silvânia* 1986, *Grisette* 1990. 1965-ben a Chamaecyparis Lawsoniana *Globus* elismerő oklevelet nyert a dortmundi világkiállításán. A Flora Nova Holland kiállításán 1987-ben a Prunus laurocerasus *Griener Teppich* ezüst-, 1990-ben a Sequoia giganteum *Barabits Requiem*, a Pinus Nigra *Moletta* arany-, a Thuja occidentalis *Miky*, a Picea pungens *Edith* és az Abies nordmanniana *Barabits Compact* ezüstérmét nyert.

1949-73-ig az Országos Erdészeti Egyesület tagja, 1953-57-ig titkára, 1985-91-ig a győri Kertészeti Egyesület tagja.

Írásából kiemelem: A tulipánfa (Erdészeti Kutatások 1955. 1:99); A telekesi erdő gyorsan növő fajtái (Az Erdő 1956. 5:197); Vöröstölgyeink genetikai problémái (Az Erdő 1969. 2:70); Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújításai és erdőtelepítési irányelvei és eljárásai-ban (Bp. 1963); Göcseji Fenyőrégió erdőgazdasági táj (38:153); Szentgyörgyvölgyi Szálaló Erdő tájrészlet (39:247); Vas-Zala Hegyhát Erdőgazdasági táj (40:265); Egy spontán fenyőhírbőr a soproni botanikus kerten EPE Tudományos Közlemények (1964. 1:207); Magyar fenyőújdosások (u.o. 1965. 1:253); A cédrusokról (u.o. 1966. 1:212); Ambrozij örökzöld tölgylei (u.o. 1969. 1:53); Fürtösáfonya-honosítás hazánkban (u.o. 1969. 2:49); Eine neue Chinesische Nadelholzart in Ungarn (Deutsche Baumschule 1964. 5.); Neue Zwergkoniferen aus Ungarn (u.o. 5:139); Eine neu entdeckte ungarische wintergrüne Eiche (u.o. 1968. 2:46); Einige über Mammutbäume (u.o. 1968. 8:231); Neue Formen unter den ungarischen Pyramidenleichen (u.o. 1970. 5:155); Az erdészeti növénynevelésről üdülő oktatás megkezdése Egyetemünkön (Sopron, 1967) c. munkában: A fajokhoz honosítása az erdészeti gyakorlatban. M. Vadászok Országos Szövetsége Felsőfokú Vadgazdasági Tanfolyam jegyzet 2. kötetében (1969); Vadgazd. fásítások (52); Kertbarát Magazin-ban: Bemutatom japán azáleáimat (1984, ősz-tél: 31); Keleti életrák

(1986. tavasz: 30); A nyugati tuják (1986. nyár: 30); Oregoni hamisciprusok (1986, ősz-tél: 30); A szavára hamisciprusok (1987, tavasz: 30); A japán hamisciprusok (1987, nyár: 30); Szárazságtűrő borókák (1987, ősz-tél: 30); A kínai borókák (1988, tavasz: 30); Nehézszerű borókák (1988, nyár: 31); A közönséges boróka (1988, ősz-tél: 30); A jegenyefenyők (1989, tavasz: 30); A szerb luc (1990. 1:22); Kertészet és Szélszélzet-ben: Illatos kicsi cserjék: a boroszlánok (1991. 26:20); Olajfűzek (1991. 32:19); *Mesterházy Zoltán*: „A fenyők kincsestára” című 1995-ben megjelent munkájában „A Barabits Elemér élelmű” c. alatt angol és magyar nyelven 250 általa nemesített fenyőfajtát ismert. Sopronban a Felsőölvér u. 8. sz. alatt, több ezer fajt, fajtát, hibridet stb. (taxont) tartalmazó fásnövénny gyűjteménye Európa-szerte ismert, minden elhivatott erdész csodálatos záradék helye.

Sok külföldi tanulmányútján és megállás nélküli hazai bolyongásain minden ígéretes erdei faritkaságot, sorfát, bokrot megismert és fárólátatlanul gyűjti a szaporítóanyagot, hogy azokat keresztezési komponensként vagy a gyakorlati természetbe vonással hasznosítsa. Hetvenöt évesen is napi tíz órát dolgozik: az ugyan-csak kiváló szorgalmú felesége, hűséges munkatársa hiába próbálja fékezni.

Févtizedeken át szomszédom volt a Bajcsy Zs. utcában. Amikor kora reggel a legtöbbször a másik oldalukra fordultak, hogy édes álmukat folytassák, őt és hat óra között már beindította a Wartburgot és indult szaporítókerébe, kísérleti fölőházaihoz. Néhány éve szép otthont épített lövéri kertjében és annak erkélyein várja a parkutakat, hogy csodálatos növényeiben a kező nap sugarainál is gyönyörködhesen, hogy a madárdalok „paradicsomának” hatalmas forrásából mind újabb és újabb erőt merítsen. Szüksége is van erre ebben a megromlott világban, amely az ő szigorú vallás-erkölcsi alapon álló napjaiban is annyi szomorúságot, mellőzést, irigységet hoz minduntalan. Képezi el, kedves olvasó: ez az ember még egyetlen hivatalos kitüntetés sem kapott! Talán nem is hiányzik neki, hiszen az élet örömeit szerinte a cselekvés adja, a kísérlet, az erőfeszítés, nem pedig az ún. „siker”.

Févtizedeken át elvittem minden évben hallgatógymti kertjeibe, hogy sok-sok gyakorlati fogást lessenek el tőle. Ezek a néhány óras együttlétek számomra is feledhetetlen feltöltődéseket jelentettek. Barabits Elemér elméletileg is remek felkészültségű ember, akivel pl. a világhírű nyár-nemesítő *Weinstein, W.* a hatvanas években fél órát tervezett eltölteni, de hosszú órák lettek a találkozásból. Meleg barátságban volt a neves dortmundi botanikussal, szakíróval, *Krüssmann, G.*-vel, annak haláláig, akivel pl. 1965-ben betekintést kaptak a hazai botanikus kertekbe.

Ennek a páratlan életműnek – úgy vélem – a családi háttér a kulcsa, a mozgatórugója. Nagyapja is kertész, körmendi városbíró. Apja szakmai elhivatottsága mellett, nagy könyvbíró, édesanyja zeneszerző, zongoraművész. Barabits Elemér Boldván az 1200-as években épült vörösbarátok 10 szobás kolostorában nőtt fel, melyet szép botanikus kert övezett. A nyíltzáró gyermek mindig édesapja sarkában járt és még olvasni sem tudott, már fújta a növények latin neveit. Ma néha nehezen jut eszébe egy-egy jóbarátjának vagy rokonának a neve, de egyetlen növénynek sem felejt el soha a latin vagy magyar nevét.

Barabits egyetlen szenvedélye a nevelés. Nemesak gyönyörűsége növényeit alakítja megállás nélkül, hanem sok-sok élettapasztalatát, megfigyeléseit, módszereit erdőmérnök és erdésztechnikus fiának adja át ma is szakadatlanul. Legnagyobb öröme, ha ők valamiben apjukat meghaladják. Sajátos módon Barabits Elemér mégsem eredményes szelekciós és keresztezéses nemesítési munkájára büszke, hanem elsősorban arra a 25 ezer hektár sikeres erdőfásra, arborétumra, díszítő fásításra gondol szeretettel, melyeket tervezett, kitűzött, melyeknek telepítését irányította, csemetéit nagy számban kézbe vette, és amelyek segítségével a szép magyar tájakat alakította, fejlesztette: egyszerűen az országot építette.

A jó Isten adjon Barabits Elemérnek még sok egészséggel teljes, alkotó évet! Övezzé őt a szakma elismerése, megbecsülése és kerülje el hajlékukat minden szomorúság.

Egy indián posztumusz üzenete: a természetrombolás megrázó vádirata

A suquamish törzsből Noah Seattle (ejtsd: szí'et) életéről kevés hiteles adat ismeretes. A mai USA északnyugati, Csendes-óceáni partvidéken született 1788 körül. Szülőhelyén, a szigetekkel tarkított Puget Sound vidéken az első fehér telepések néhány évvel később, 1792 táján tűntek fel. 1830-ban francia misszionáriusok befolyására áttért a katolikus vallásra, és a Noah nevet vette fel. A salish szövetséghez tartozó törzsek főnökeként élte meg az 1849-ben elkészített tömeges fehér bevándorlást, amellyel összefüggésben állt a kaliforniai aranylázal. Az ősbőlben alapított fehér kolónia gyorsan gyarapodott, ezzel együtt a konfliktusok is szaporodtak a környező indián törzsekkel. Seattle mindvégig törekedett a békés viszony fenntartására, és 1855-ben Port Elliottban egyezséget kötött az akkori Washington Terület kormányzójával. Ennek során beleegyezett abba, hogy népét egy kijelölt rezervátumba telepítsék át. Amint az a hasonló szerződések esetében másutt is történt, azt a fehérek nem tartották be, ami a yakima felkelés kitöréséhez vezetett (1855-58). Seattle mindvégig lojális maradt a fehérekhez. A hálás telepesek ezért elhatározták, hogy városukat a törzsfőnökről nevezik el, amibe először azért nem egyezett bele, mert az indián hit szerint a halottak örök nyugalma minden egyes alkalommal megzavarja, ha nevét kiejtik. A kérdést végül úgy oldották meg, hogy Seattle-nek – a túlvilágon réá való zavarás elmentelezéséért – a város lakói egy szerény összegű adót fizettek 1866-ban bekövetkezté haláláig. Az egykori kereskedőtelep, a mai Seattle, Washington állam fővárosa, 1890-ben emlékművet állított névadója sírjára.

Seattle valódi személyiségét már nem ismerhetjük meg. Egyes vélemények szerint nagy politikus és államférfi, mások szerint áru- és zsarnok volt, aki személyes előnye érdekében kiszolgáltatta a népet a fehérek önkényének. Az igazság feltehetően valahol a kettő között rejtőzik. Amiért Seattle nevét érdemes megjegyezni, az egy neki tulajdonított level vagy üzenet, amely valószínűleg a Port Elliott-i egyezkedés során hangzott el. Seattle nem beszélt angolul, beszéde hiteles formában nem maradt fenn. Az alábbiakban közölt fordítás feltehetően több kiegészítéssel nem keresztl, miután az elmúlt évtizedek környezeti és zöld mozgalmait az széles körben, világszerte elterjesztették. A benne foglalt, megindítóan szép gondolatok közül néhány nálunk is napvilágot látott (pl. „a föld nem a miénk, azt unokáinktól kaptuk kölcsön”). Az „utolsó határ” indiánjának természetsemleketét még akkor is hűen tükrözik ezek a sorok, ha formailag feltehetően stilizált a szöveg. Mondanivalójának lényege, miszerint csak akkor remélhet magának jövőt a civilizált emberiség, ha magáévá teszi a természeti népek világszemléletét, minden naivsága mellett ma is aktuális.

„A Nagy Fehér Főnök Washingtonból azt üzenete, hogy meg dhajja vásárolni földjeinket. A Nagy Fehér Főnök azt is üzenete, hogy barátsággal van irántunk, és szíven viseli sorsunkat. Ez nagyon szép tőle, hiszen tudjuk, nincs rászorulva arra, hogy viszonozzuk a barátságát. Mégis megfontoljuk az ajánlatát. Mert tudjuk,

ha nem adjuk el földjeinket, a fehér ember akkor is eljön, és pusztával elveszi magának.

E földnek minden szöglete szent az én népemnek. A harmatban csillanó fenyőtű, a homokos part, a küdgomoly a sötét erdőben, minden tisztás és zűnmögő rovar. Így tehát, mikor a Nagy Fehér Főnök Washingtonból azt üzenete, meg dhajja vásárolni földjeinket, nagyon sokat kíván tőlünk. A rézbőrűek mindig csak hátráltak a fehér ember előtt, ahogy a hajnali pára menekül a kelő Nap sugaraitól. De apáink sírjai szentek. Sírjaik a kegyelet helyei, ahogy dombjaink, fáink, az egész földünk is az nekünk.

Ha eladjuk nektek földjeinket, emlékeztetek arra, hogy a levegő milyen drága nekünk, a szellő beledja lelket mindabba, amibe életet lehel. A szellő, amely nagyapánk első lélegzete volt, az utolsó lehetet is szármayra vesz. A szellő, amely gyermekeinket is életre hívja majd.

Tudjuk, hogy a fehér ember nem ért meg bennünket. Neki az egyik föld olyan, mint a másik. Idegen ő, mint a tolvaj, aki éjjel lopakodik be, és magával viszi mindazt, amire szüksége van. A föld nem testvére, hanem ellensége, amit ha leigázott, eltaszít magától. Úgy kezeli anyját, a földet és testvérét, az eget, mint megvásárolható és elorozható javakat, mint az eladó bárányt vagy a színes gyöngyöt. Étvágya elemeszi majd a földet, és csak sivatagot hagy maga után.

Nem tudom, a mi életünk annyira más, mint a tietek. Városaitok látványába belefájdul a rézbőrű szeme. Nincs ott egy csöndes zűg. Sehol sem érzed a tavasz illatát, sehol sem hallod a bogárázárny rebbenését. Műt ér az élet, ha elmúlna a halálszusz magányos kiáltása vagy a tavi békák éjjeli felelőse?

Tudjuk: nem a föld az emberé, az ember tartozik a földhöz. Ezt tudjuk. Minden úgy válik eggyé, mint ahogy a vér köt össze egy családot. Minden, ami a földet éri, eléri a föld gyermekeit is. Nem az ember szövi az élet szövését, maga is csak egy szál benne. Bannit követ el ellene, saját magával követi el azt.

De mégis meg fogjuk fontolni azt az ajánlatot, hogy a számunkra kijelölt helyre költözzünk. Békében fogunk élni. Nem az számít, hogy hátralevő napjainkat hol töltjük. Gyermekeink látták, hogyan alázták meg apáikat. Harcosaink megszégyenültek, és miután legyőzték őket, a semmittevés vár rájuk, testüket cukros ételekkel és tüzös vízzel mérgezik. Az nem számít, hogy hol töltjük hátralevő napjainkat. Még néhány óra, még néhány tél, és az egykor dicsőséges törzsek gyermekei lassan elfognak. Nem lesz majd, aki azok sírjainál megálljon, akik valaha olyan hatalmasak és bizakodók voltak, mint ti most. A népek jönnek és mennek, mint a tenger hullámai.

Egy valamit tudunk csak, amit egy nap talán a fehér ember is felfedez majd – a mi istenünk ugyanaz az isten. Most azt hiszitek, hogy csak a tietek, mint ahogy földjeinket is magatoknak akarjátok – de őt nem birtokolhatjátok. Ő az emberek istene, és nem tesz különbséget rézbőrű és fehér ember között.

És a föld kedves neki, és ha a földet bántjátok, azzal a teremtetőit gyalázzátok meg. Hová lett a vadon? Eltűnt. Hová lett a sas? Elszállt. És mit jelent búcsút venni a száguldo lovaktól, a vadászattól? Az élet végét, a tengődes kezdetét.

Ha megkapjátok földjeinket, szeressétek úgy, ahogy mi is szeretjük. Vigyázzatok rá, ahogy mi is vigyáztunk rá. Ne felejtsetek el, milyen volt, mikor elvettek. Minden erőfőkkel, tudástokkal és egész szívetekkel őrizték meg gyermekeiteknek, és szeressétek... ahogy isten szeret valamennyiünket. Chief Seattle

Köszönetnyilvánítás: e sorok fordítója hosszú ideig hiába nyomozott az eredeti szöveg után. Azt, valamint Seattle életére és tevékenységére vonatkozó történeti forrásokat és adatokat a Palm Springs-i (California) Természettudományi Múzeum munkatársa, Barbara Nelson Duever asszony segített fellelni, amiért ezúton mondok köszönetet.

Dr. Mátyás Csaba

Az erdőgazdaság Szlovákia gazdaságának jelentős tényezője. Az ország területének 40,7%-át borítja erdő. Ennek megfelelően az erdőgazdaság a bruttó nemzeti össztermékben 1,4%-kal részesül. A fajajmegoszlásban 30%-ot tesz ki a bükk, 12%-ot a luc és 3%-ot az egyéb, értékesebb fafaj.

Az erdő birtokmegoszlása a jövőt tekintve rendkívül kedvező: 42%-ot tesz ki az állami tulajdon, 41,7%-ot a szövetkezeti és mindössze 16,4%-ot a magán. Gondot egyedül az erdő egészségi állapota jelent. Az asszimilációs felület veszteségében az ország messze az európai országok államai mögött áll, utána már csak Cseh- és Lengyelország következik.

(ÖFZ 1996. 8. Ref.: Jérôme R.)